

Kulturno-povijesna baština Poreča

Radoš, Sara

Undergraduate thesis / Završni rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:603755>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarnu, talijansku i kulturološku studiju

SARA RADOŠ

KULTURNO-POVIJESNO NASLJEĐE POREČA
Završni rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Odjel za interdisciplinarnu, talijansku i kulturološku studiju

SARA RADOŠ

KULTURNO-POVIJESNO NASLJEĐE POREČA
Završni rad

JMBAG: 0303045515, redovna studentica
Studijski smjer: Kultura i turizam

Predmet: Kulturna povijest Hrvatske
Mentor: prof. dr. sc. Slaven Bertoša

Pula, 2017.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana SARA RADOŠ, kandidatkinja za prvostupnicu kulture i turizma, izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mojega vlastitoga rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz nekog necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za neki drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Studentica

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, SARA RADOŠ, dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom „Kulturno-povijesno nasljeđe Poreča“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst, trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 21. svibnja 2017.

Potpis

Sadržaj

UVOD	7
1. Poreč kroz povijest	7
1.1. Život u antici	8
1.2. Srednji vijek.....	9
1.3. Propadanje grada tijekom 16. i 17. stoljeća	11
1.4. Poreč kao sjedište pokrajinske vlasti u vrijeme austrijske uprave	12
1.5. Obnova grada u 18. stoljeću	12
1.6. Poreč za vrijeme talijanske vladavine	13
2. Plan grada	13
3. Okolna mjesta.....	14
3.1. Vižinada	15
3.2. Višnjan	15
3.3. Jama Baredine	16
3.4. Vrsar	17
4. Spomenici.....	18
4.1. Sakralna arhitektura	18
4.1.1. Kompleks Eufrazijeve bazilike (Eufrazijana)	18
4.1.2. Bivša franjevačka crkva (Istarska sabornica)	19
4.2. Fortifikacijski objekti	20
4.2.1. Peterokutna kula.....	20
4.2.2. Okrugla kula na sjeveroistočnoj strani grada	20
4.3. Stambena arhitektura	21
4.3.1. Romanička kuća	21
4.3.2. "Kuća dva sveca"	22
4.3.3. Palača Sinčić i Zavičajni muzej Poreštine	22
4.3.4. Villa Polesini	23
5. Kulturna događanja	23
5.1. Giostra	23
5.2. Porečki annale	24
5.3. Koncerti u Eufrazijani	24
5.4. Naš kanat je lip.....	24

5.5. Verši na šterni	24
6. Otok Sveti Nikola	25
7. Poreč kao turističko središte	25
ZAKLJUČAK.....	27
Sažetak.....	28
Summary	29
Literatura	30
Internetski izvori.....	30

UVOD

Poreč je gradić smješten na zapadnoj obali poluotoka Istre. Ne postoje pouzdani podaci iz kojih bi se moglo zaključiti kada je samo naselje nastalo, međutim, poznato je da je ovo područje naseljeno još u prapovijesti, intenzivnije se razvija u željeznom dobu, o čemu svjedoče pronađeni arheološki ostaci. Poreč ima neprocjenjivo kulturno, duhovno, gospodarsko, političko, a u novije vrijeme i turističko značenje. Zaštitnik grada je sv. Mauro koji se slavi 21. studenog svake godine, a obilježava se svetom misom u Eufrazijevoj bazilici i procesijom kroz starogradsku jezgru, raznim koncertima, natjecanjima i predavanjima. Okolna mjesta koja okružuju grad su Vrsar, Funtana, Tar, Višnjan i Vižinada. U blizini se nalazi jama Baredine koja je jedini otvoreni geološki spomenik u Istri. Kroz povijest Poreč doživljava razne političke, društvene i etničke promjene na koje su utjecali susreti slavenskog, romanskog i germanskog svijeta. Za vrijeme vladavine cara Augusta u 1. Stoljeću, službeno je proglašen gradom te je uključen je u rimsku koloniju - *Colonia Iulium Parentium*. Kroz cijelu povijest ovog područja, sve do dolaska turizma, stanovništvo je uglavnom živjelo od lokalnog prometa vezanog za tranzitno pristanište. Kompleks Eufrazijeve bazilike predstavlja svjetski značajan povijesni spomenik koji je 1997. UNESCO uvrstio u svjetsku kulturnu baštinu. Međutim, u gradu se nalaze brojni fortifikacijski i stambeni objekti te objekti sakralne arhitekture koji ga čine privlačnim. U svijetu je također prepoznat po turizmu koji iz godine u godinu obara rekorde po broju noćenja.

1. Poreč kroz povijest

Poreč je grad koji ima povijest dužu od dvije tisuće godina. Ne postoje pouzdani podaci iz kojih bi se moglo zaključiti kada je samo naselje nastalo, međutim, poznato je da je ovo područje naseljeno još u prapovijesti, intenzivnije od željeznog doba, o čemu svjedoče pronađeni arheološki ostaci.

1.1. Život u antici

Pretpostavlja se da je Poreč bio naseljen još u neolitikumu, a to potvrđuju nalazi neolitske keramike u Picalu. Dokaz da su oko 800. godine pr. Kr. Histri naselili istarske gradine u okolini Poreča su arheološki nalazi crne keramike, apulijske vaze i karakteristični metalni predmeti. Ti predmeti također dokazuju visok stupanj razvijenosti kulture željeznog doba u usporedbi s drugim materijalnim ostacima gradina u Istri. Picugi se ubrajaju među najjače centre prapovijesne Istre. Arheološki nalazi pokazuju da je na Poreštini u željezno doba živjelo preko 7.000 stanovnika.

Kako bi osigurali granice od sve učestalijih napada Ilira, 181. godine pr. Kr. Rimljani osnivaju koloniju Akvileju. Postupna romanizacija Istre počinje 129. godine pr. Kr., kada konzul Sempronije Tuditan pokorava Histre. Romanizacija na području Istre proces je geografsko-društvenog diferenciranja stanovništva u pravcu stvaranja robovlasničkih formacija.

Prvo spominjanje Poreča u pisanim izvorima nalazimo u 1. stoljeću u djelu Plinija Starijeg, koji grad spominje kao *oppidum civium Romanorum*, odnosno rimski grad. Tada se događa i snažni razvoj Istre, o čemu govore podaci političke povijesti i svjedočanstva građevnih i epigrafskih spomenika. Status municipija Poreč dobiva u vrijeme Cezara ili Augusta, a s vremenom dobiva i najviši upravno-pravni status kolonije. Uz dvije starije kolonije – Trst i Pulu, kao treća kolonija u Istri javlja se *Colonia Iulia Parentium*, koja ima sva prava i slobode kao i ostali gradovi Rimskog Carstva.

Na razvoj novog društveno-ekonomskog uređenja utjecali su rimski gradovi-kolonije. Grad postaje središte šireg teritorija koji je bio pravilno podijeljen u jednake dijelove. Primjer toga je Poreč kojem je pripao teritorij između Mirne i Limske drage, tzv. porečki ager. U to vrijeme grad postaje vojno-administrativno sjedište s gospodarskom moći. Za vrijeme vladanja cara Augusta dolazi do pomicanja granice s rijeke Rižane na rijeku Rašu, što dovodi da se tri istarske kolonije (Trst, Poreč i Pula) vode kao deseta talijanska regija. Jačanjem vlasti na porečkom ageru dolazi do gospodarskog prosperiteta i stabilne društveno-ekonomske podloge za razvoj samoga grada.

Bitno je spomenuti da je grad kroz cijelo razdoblje antike bio morska luka, ali se stanovništvo nikad nije prvenstveno bavilo morem. Stanovništvo je uglavnom živjelo od lokalnog prometa vezanog za tranzitno pristanište na putu za Akvileju,

glavni grad Desete regije i najvažnije gospodarsko središte ovoga područja. Podatke o načinima života rimskoga Poreča pružaju epigrafski spomenici, od kojih se mnogi čuvaju u Zavičajnom muzeju Poreštine.

Krajem 3. stoljeća dolazi do krize u kojoj Rimsko Carstvo postupno propada. Kriza se stoljećima samo širi te dovodi do propadanja gradova.

Naglo širenje kršćanstva nastalo je kao odgovor na društveno-socijalnu krizu cjelokupnog robovlasničkog sustava u Rimskom Carstvu. Već sredinom 3. stoljeća u Poreču je postojala organizirana kršćanska općina s biskupom na čelu. Porečka biskupija bila je jedna od najjačih u Istri. Ona postaje bitan faktor u životu grada i okolice. Sveti Mauro bio je prvi porečki biskup i mučenik, a slavi se kao zaštitnik grada Poreča i biskupije. Stradao je za vrijeme najtežih progona kršćana, pretpostavlja se da je to bilo krajem 3. stoljeća, u vrijeme kad je kršćanstvo još bilo zabranjena vjera.

Padom Zapadnog Rimskog Carstva 476. godine u Poreču se, kao i u cijeloj Istri, izmjenjuju sve vlasti. Istra ostaje administrativno vezana uz pokrajinu Italiju. Krajem 5. stoljeća postaje dijelom istočno-gotske države sve do 539. godine kada ulazi u sastav Justinijanova Bizanta. Formiranjem Ravenskog egzarhata krajem 6. stoljeća Istra je postala važan dio carstva i ostala njezinim sastavnim dijelom, dok konačno 751. godine Langobardi nisu zauzeli i samu Ravennu. Na dvadesetak godina Istra ulazi u sustav države Langobarda, a 774. godine ponovno pripada Bizantu. Tijekom 788.-789. u posjed Istre došli su Franci, a vlast im je zajamčena mirom s Bizantom 810. godine. U 7. stoljeću Istru naseljavaju Slaveni.

1.2. Srednji vijek

Nova i jaka sila zapadne Europe bili su Franci, koji se nakon kratke langobardske vlasti javljaju u Istri. Mirom između Bizanta i Franaka 810. sređeni su odnosi na istočnom Jadranu, te je potvrđeno da Istra ostaje pod franačkom upravom. Poreč i ostale gradove na zapadnoj obali Istre zahvaća kriza od koje se nikad u potpunosti nisu oporavili. U to se vrijeme sve snažnije javljaju feudalni odnosi, o čemu govori najvažniji dokument, odnosno zapis s Rižanske skupštine iz 804. godine. To je jedini pisani dokument koji ukazuje na promjene u društveno-gospodarskoj strukturi, kada sve više jača moć predstavnika crkvene organizacije u

istarskim gradovima. Ovaj zapis također spominje gospodarsku snagu Poreča u odnosu na ostale gradove.

Istra je za vrijeme franačke države, kasnije Njemačkog Carstva, bila dio Furlanske marke, Bavarske vojvodine, Koruške vojvodine, a kao zasebna marka postoji od oko 1040. Krajem 13. stoljeća ne dolazi samo do propadanja Istarske marke, već i do gubitka samostalnosti u većini istarskih gradova. Obalni dio ulazi u sustav Venecije, a unutrašnjost pod razne njemačke gospodare. U istarskim obalnim gradovima započeo je razvitak lokalnih samouprava, tzv. komuna. Ti su se gradovi tijekom 12. stoljeća počeli oslobađati vlasti biskupa i lokalnih feudalaca. U Poreču je komuna osnovana 1194. Razvoj istarskih gradova kao autonomnih komuna, pa tako i Poreča, vrlo je rano počeo ovisiti o Veneciji koja je bila najjača jadranska pomorska sila toga vremena. Venecija si je preuzimanjem uloge zaštitnika komuna osigurala politički utjecaj na jadranskoj obali i komercijalne prednosti.

Za razvoj Poreča u srednjem vijeku veliku ulogu imao je tzv. *teritorij sv. Maura*. To je bio posjed koji se protezao od rijeke Mirne do Limske drage, u unutrašnjosti do Pazina, a bio je u vlasništvu porečkog biskupa. Iako u samom gradu biskup nije nikada bio formalni feudalni gospodar, ipak su se njegova ekonomska moć, kao i politički i sudski utjecaj, osjećali i u Poreču. Razvoj grada se odvijao u konstantnoj borbi s biskupima.

Mlečani nisu mijenjali nasljeđene pravne sustave, pa je Poreč imao status grada, što je značilo da su njegovi stanovnici imali privilegirani položaj. Gradovi su bili još Kopar, Novigrad i Pula. Isto tako, Poreč je ostao grad s višim stupnjem municipalnog uređenja, na čelu kojega se tijekom mletačke uprave nalazio podestat koji je dolazio iz Venecije i u pravilu ostajao godinu dana.

God. 1354. grad doživljava težak udarac od strane Genove zbog sukoba koji je izbio između nje i Venecije. Đenovežani su opljačkali i razorili grad, a od toga se Poreč nije oporavio čitavo stoljeće. U tom su pohodu odnesene su relikvije sv. Maura i sv. Eleutrija iz Eufrazijeve bazilike. One su čuvane u crkvi sv. Mateja u Genovi, sve dok ih 1934. obitelj Doria nije vratila porečkoj bazilici.

Gradu su velike probleme zadavale epidemije kuge, od kojih je prva zabilježena 1360.-1361. Kuga se na tom području zadržava sve do 17. stoljeća. Unatoč brojnim razaranjima grad nije do kraja uništen, a spas se očitovao u razvoju pomorske trgovine. Iako se nalazi na obali, Poreč nije nikada bio velika luka, pa tako ni u prvim stoljećima vladavine Venecije. U to je vrijeme porečka luka bila tek tranzitna stanica u

kojoj su se zadržavali venecijanski brodovi na putovanjima duž istočne obale Jadrana i prema dalekom Levantu. God. 1403. izgradio se svjetionik na otoku Sv. Nikole, da bi se osigurali bolji uvjeti za razvoj pomorske trgovine.

Unatoč povremenim napadima, od kojih se ističe napad hrvatsko-ugarske 1413. na čelu s kraljem Žigmundom, gradske zidine odolijevaju opsadama. Petnaesto stoljeće obilježeno je građevnom djelatnošću kojom se pokušavalo oživjeti grad, te se tada popravljaju utvrde, grade nove ili popravljaju postojeće kuće, a kako bi se poboljšala vodoopskrba grada, 1419. izgrađena je velika javna cisterna na Maraforu.

1.3. Propadanje grada tijekom 16. i 17. stoljeća

Tijekom 16. i 17. stoljeća dolazi do depopulacije stanovništva u cijeloj Istri pa tako i u Poreču, a uzrok tomu bile su česte epidemije kuge, ratna razaranja i endemične malarije. Zbog toga se 16. stoljeće uzima kao stoljeće početka propadanja grada. Kriza se očitovala kroz opadanje broja stanovnika. Dok je još krajem 15. stoljeća grad imao oko 3.000 stanovnika, 1580. ima ih tek 698, a 1601. ostalo ih je samo 300.

Uvidjevši tešku situaciju u gradu, mletačka je vlast tijekom 15., a pogotovo u 16. stoljeću, započela s organiziranom kolonizacijom mletačke Istre, želeći na taj način oživjeti ekonomsku, društvenu i demografsku. Useljavalo se hrvatsko i južnoslavensko te talijansko stanovništvo. Osim organiziranih doseljavanja mnoge su obitelji dolazile i samoinicijativno. Mletačka je vlast došljacima davala određene povlastice, kao što je besplatno zemljište, uz obvezu da ga za pet godina privedu kulturi te oslobođenje od svih fiskalnih i radnih obveza na 20 godina. Sve ostale izdatke koje je država snosila za njihovo uzdržavanje morali su sami vratiti. Prvi znaci oporavka u gradu zabilježeni su u razdoblju 1655.-1675., zbog useljavanja 64 obitelji s Krete. Senat je za njih dao obnoviti ili izgraditi 60 kuća a dodijeljena im je i zemlja izvan grada. To su bile prve naznake da se život u gradu popravlja.

Krajem 16. stoljeća zabilježeni su prvi pokušaji obnove porušenih i napuštenih zgrada, pa se tako popravlja podestatova palača 1673. Usporedno s poboljšanjem životnih uvjeta došlo je i do boljeg organiziranja komunalnog života. U posljednjim desetljećima 17. stoljeća, a osobito početkom 18. stoljeća, a nakon dugo vremena povećao se broj primljenih članova u Gradsko vijeće.

1.4. Poreč kao sjedište pokrajinske vlasti u vrijeme austrijske uprave

Nakon pada Mletačke Republike, Poreč dolazi pod vlast Austrije. Grad već 1806. zauzima Napoleon. Njegova vlast traje svega do 1813., kada započinje razdoblje tzv. druge austrijske vlasti koje će trajati do 1918. U 19. stoljeću Poreč ima oko 2.000 stanovnika, no taj se broj u idućem periodu značajno povećao. Od 1816. Poreč je s ostatkom Istre dio Austrijskog primorja koje je 1825. podijeljeno na Istarsko okružje u koje je ulazio Poreč, Goričko okružje i grad Trst.

Grad nakon 1860. ima priliku za poboljšanje cjelokupnog stanja. Ukidaju se okruzi zbog političko-pravne reorganizacije države, što znači da pokrajine imaju upravnu autonomiju nad poljoprivredom, javnim radovima i slično. Od 1861. Poreč je glavni grad Istre i sjedište Istarskog sabora. Sabor je zasjedao u zgradi nekadašnje franjevačke crkve (Istarska sabornica).

1.5. Obnova grada u 18. stoljeću

Tijekom 18. stoljeća u gradu se događaju mnogobrojne promjene. Razvija se trgovina, obrti, poljoprivredna proizvodnja, ribarstvo, pomorstvo i slično. Od sredine 18. stoljeća upravo pomorstvo ponovno postaje sve značajniji čimbenik porečkog gospodarstva. Pomorska trgovina Poreča u tom je razdoblju uglavnom posrednička, a manjim je dijelom bila orijentirana na prijevoz i prodaju robe. Zbog opadanja broja stanovnika tijekom 17. stoljeća došlo je gotovo do prekida građevne djelatnosti. U Poreču postoji tek nekoliko objekata bogatijeg baroknog tipa, a među njima se ističe palača Sincich koja je danas sjedište Zavičajnog muzeja Poreštine, a nalazi se u ulici Decumanus.

U austrijskom razdoblju razvija se i unaprjeđuje promet i trgovina, zabilježeni su počeci turizma, u gradu se osnivaju i djeluju mnogobrojna društva, grade se zgrade od javnog interesa (kazalište, škola, starački dom, sportska dvorana), radi se na poboljšanju gradske infrastrukture i komunalnog sustava (vodovodna mreža, energetska mreža, javna rasvjeta, telekomunikacije, kanalizacija, motorizacija prometa).

Turizam se u Poreču razvija i njeguje od sredine 19. stoljeća. Razdoblje austrijske uprave donijelo je Poreču prve turiste, vodiče i smještajne objekte. Turizam je bio privilegija samo za bogate i imućne obitelji. To je razdoblje obilježeno dolaskom stranog kapitala, kao i buđenjem svijesti lokalnog stanovništva o koristima koje strani

gosti donose. Društveni život u gradu u 19. stoljeću razvija se pod utjecajem talijanske kulture. Formiraju se razna društva, kao što su kulturna, sportska i dobrotvorna.

Do vidljive promjene oblika porečkoga poluotoka došlo je pokraj 19. i početkom 20. stoljeća nasipavanjem, uklanjanjem ostatka zidova i izgradnjom ceste oko rta. Nasipavanjem obale na potezu od staroga pristaništa do samoga rta stvoren je današnji oblik. Značajna je 1910. kada je podignut prvi porečki hotel Riviera.

Tijekom Prvog svjetskog rata život u gradu nije bio jednostavan. Nestašice hrane, glad, neimaština, socijalni nemiri bili su svakodnevnica. Godine 1915. započinju učestali zračni i pomorski napadi na grad koji će trajati sve do kraja Prvog svjetskog rata. Poreč je tada bio austrijsko sjedište hidroavionske postaje.

1.6. Poreč za vrijeme talijanske vladavine

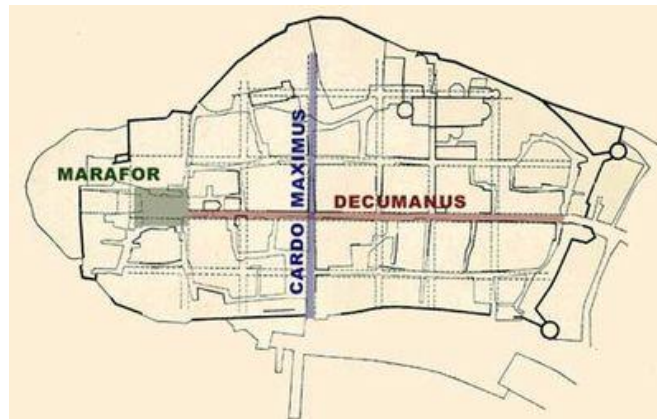
Okončanjem pregovora o primirju s Austro-Ugarskom, a na temelju tajnog ugovora u Londonu između Italije i sila Antante, talijanske su vojne jedinice ušle u Poreč 3. studenog 1918. Vlast su preuzeli vojni namjesnici. Središte pokrajinske vlasti bilo je u Poreču, a Trst je određen za upravno i administrativno središte Julijske Venecije te za sjedište Namjesništva gubernije. Poreč je postao sjedište jednog od političkih kotara Istre, u kojemu je najvišu kotarsku vlast obnašao civilni povjerenik. Sklapanjem Rapalskog ugovora 1920. Istra, a s njom i Poreč, ulazi u sastav državnog teritorija Italije. Dolaskom fašista na vlast došlo je i do ukidanja lokalne samouprave i autonomije, samim time ukinute su funkcije civilnih povjerenika, a na čelo pokrajine postavljen je prefekt kao najviša državna izvršna vlast. Glavnim gradom Istarske provincije i sjedištem prefektуре postaje Pula, pa Poreč ponovno odlazi na marginu istarskih zbivanja. Vrijeme talijanske uprave obilježeno je općom stagnacijom na svim područjima. Kao grad s većinskim talijanskim stanovništvom, Poreč je bio jako fašističko središte.

2. Plan grada

Otkako je od 1. stoljeća Poreč zaživio kao grad, u bitnim crtama zadržao svoj prvobitni urbanistički raspored određen pravilnim sustavom ulica koje se sijeku pod

pravim kutom. Taj se raspored zadržao do danas. Prostor grada bio je podijeljen u pravilne pravokutne blokove (*insulae*) koji su približno iste veličine, što gradu daje osnovni rimski raspored ulica, trgova i stambenih zgrada između njih. U smjeru istok-zapad proteže se ulica *Decumanus maximus*, a *Cardo maximus* u smjeru sjever-jug (slika 1). Antički nazivi glavnih ulica zadržali su se tijekom stoljeća do danas. Glavnu javnu površinu i središte života rimskog municipija predstavljao je *forum* (trg). Arheološkim istraživanjima do danas provedenim unutar starogradske jezgre može se sa sigurnošću potvrditi postojanje dvaju manjih *decumanusa*, paralelnih s *Decumanus maximus*, te nekoliko cjelovitih *carda*, kao i onih koji se u odnosu na *Cardo maximus* tek naziru.

Slika 1. Decumanus maximus i Cardo maximus

(Izvor: <https://www.parentium.com/>, 12. siječnja 2017.)

Prvobitna pravilnost tih komunikacija i građevinskih blokova s vremenom je narušena, ali nam očuvanost nekadašnjeg sustava, kao i saznanja dobivena arheološkim istraživanjima, omogućuju da se u bitnim crtama rekonstruira osnovna građevna shema antičkog Poreča.

3. Okolna mjesta

U okolici Poreča postoje mjesta koja imaju bogatu povijesnu baštinu. Danas se ta mjesta razvijaju u turističkom smjeru .

3.1. Vižinada

Vižinada je netipični istarski gradić koji se nalazi 25 kilometara od Poreča. Netipičan zato što nije smješten na brežuljku i nije okrenut prema jugu, već se nalazi na blagoj uzvisini okrenutoj k sjeveroistoku s pogledom na Motovun. Smatra se da je uzrok tome gospodarenje rijekom Mirnom. Nedaleko Vižinade, pokraj selâ Markovići, Vranje Selo i Bajkini nalazi se svetište Božje Polje koje je nekad bilo samostan, a danas je mjesno groblje s gotičkom crkvom sv. Marije koja datira iz 15. stoljeća. Značajnije crkve su još: župna crkva sv. Jeronima, zaštitnika Vižinade, crkva sv. Ivana Krstitelja i crkva sv. Barnabe. Od 1530. Vižinadom vlada mletačka plemićka obitelj Grimani, koja je dala sagraditi crkvu sv. Jeronima 1840. U toj se crkvi čuvaju dvije slike s kraja 16. i početkom 17. stoljeća – "Uznesenje Bogorodice" i "Marija s djetetom". Pokraj Vižinade prolazila je i uskotračna pruga Parenzana koja je izgrađena na samom početku 20. stoljeća, a zatvorena je 1935. od strane talijanskih vlasti zbog nerentabilnosti. U spomen na Parenzanu otvorena je istoimena biciklistička staza i biciklistička utrka koja se održava svake godine.

3.2. Višnjan

Višnjan je izgledom i smještajem tipičan srednjovjekovni gradić smješten na vrhu brežuljka. Oko malog trga nalaze se crkva, zvonik, lođa, cisterna, palača Sinčić i gradska vrata. Župna crkva sv. Kvirika i Julite (slika 2) izgrađena je 1834. na mjestu gdje je bila starija crkva.

Slika 2. Župna crkva sv. Kvirika i Julite

(Izvor: www.vecernji.hr, 12. ožujka 2017.)

U njoj se nalaze slike "Sv. Marija sa svecima", "Sveci" i "Bogorodica". Na početku ulice koja vodi do gradskih vrata nalazi se kamena crkvice sv. Antona iz 15. stoljeća u kojoj se nalaze freske.

Višnjan je u svijetu prepoznat po zvezdarnici i po znanstvenim rezultatima, a pod vodstvom je astronoma Korada Korlevića. Nova zvezdarnica nalazi se 3 kilometra od stare zvezdarnice, u mjestu Tićan. Danas je Višnjan prepoznat kao gradić vina i grožđa.

3.3. Jama Baredine

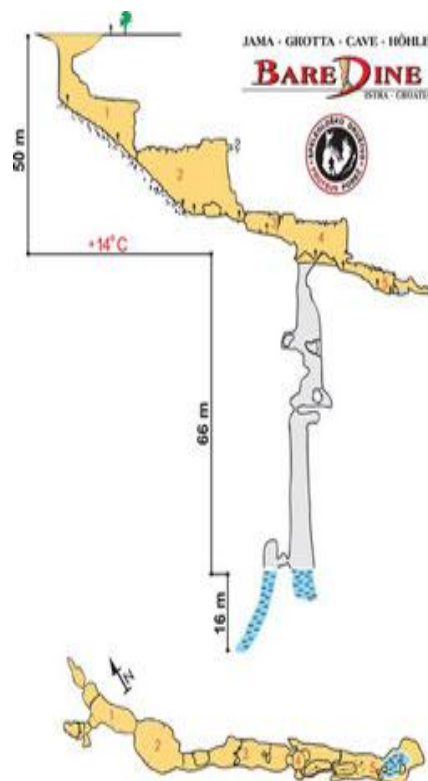
Jama Baredine (slika 3) zaštićeni je geomorfološki spomenik prirode. Nalazi se kraj mjesta Nova Vas, između Poreča, Višnjana i Tara. Ukupna dubina jame iznosi 132 metra, zajedno s podzemnim jezerima čije dubina ponekad doseže i do tridesetak metara. Temperatura zraka u jami je konstantna i iznosi oko 14°C. Nastala je na krškom terenu koji je morski sediment prekriven zemljom crvenicom.

Slika 3. Unutrašnjost jame Baredine

(Izvor: www.istra.net, 12. ožujka 2017.)

Slika 4. Raspored dvorana

(Izvor: www.histrical.com, 12. ožujka 2017.)

U jami se nalazi mnogo stalagmita i stalaktita, podzemnih skulptura nastalih tisućama godina, sigastih formi od kojih se posebno ističu desetak metara visoke "zavjese", forme koje podsjećaju na kip Bogorodice, tijelo pastirice Milke, kosi toranj iz Pise i slično. Jama Baredine podijeljena je u pet dvorana (slika 4). U jednoj od njih prolazi se pored grotla širokog 4 m i dubokog 66 m koje se spušta do podzemnih jezera. Stanovnik jame je endemska vrsta čovječja ribica, a mogu se vidjeti i prozirni račići i kukci. Na ulazu u spilju postavljena je muzejska vitrina u kojoj su izloženi ostatci lončarije prapovijesnog čovjeka. Od 1973. jamu istražuju članovi speleološkog društva "Proteus" i pritom otkrivaju podzemna jezera. Na njihov poticaj, 1986. jama Baredine je zbog svoje posebnosti i bogatstvu ukrasa proglašena Spomenikom prirode. Početkom devedesetih godina započinju konkretni radovi na njezinu uređenju, a za posjet otvorena je od svibnja 1995.

3.4. Vrsar

Vrsar, tal. Orsera, jedan je od najpitoresknijih gradića Istre. Nalazi se na brežuljku koji je na 54 metra nadmorske visine. Grad presijeca labirint uskih uličica, rese ga mali trgovi, gradska vrata, atraktivni vidikovci, crkvice, volte, skalinade, te na vrhu, uza župnu crkvu sv. Martina – ogromni Kaštel. Najznačajnija građevina je romanička bazilika sv. Marije od Mora, izgrađena u 12. stoljeću. Od važnijih spomenika tu su još i crkvice sv. Antona Padovanskog koja je izgrađena 1656. u renesansno-baroknom stilu, te crkva sv. Foške iz 18. stoljeća. Od 10. do 18. stoljeća Vrsarom su gospodarili porečki biskupi. Moćni akvilejski patrijarsi i Venecija bezuspješno pokušavaju zavladata gradićem. Etnička struktura Vrsara i okolnih mjesta konstantno se mijenjala zbog povijesnog razvoja istarskog poluotoka. Većina Talijana odselila se u Italiju zbog priključenja Istre tadašnjoj Jugoslaviji 1945., a u Vrsar doseljavaju se obitelji iz Dalmacije, uglavnom s otoka Brača. Usporedno s razvojem turizma, broj stanovnika Vrsara se postupno povećavao, da bi danas iznosio oko 2.000 stanovnika. Općina Vrsar broji oko 3.000 stanovnika.

4. Spomenici

Bogata ostavština znak je burne povijesti. Spomenici su dio povijesti koja živi i danas. Spomenici se mogu podijeliti na sakralnu arhitekturu, fortifikacijske objekte i stambenu arhitekturu.

4.1. Sakralna arhitektura

Sakralna umjetnost kroz određeni umjetnički izričaj pokazuje transcendentnost i uzvišenu ljepotu. Crkvena organizacija jedan je od najvažnijih faktora u kršćanstvu. Od početka 4. pa do polovice 6. stoljeća stekla je dominantan položaj u ekonomskom i u društvenom životu Istre. U prošlosti značajnije su se crkve gradile unutar gradskih zidina kako bi bile zaštićene od opasnosti. Primjer toga u Poreču su Eufrazijeva bazilika i bivša franjevačka crkva (današnja Istarska sabornica).

4.1.1. Kompleks Eufrazijeve bazilike (Eufrazijana)

Eufrazijeva bazilika (slika 5) porečka je katedrala koja je dobila ime po biskupu Eufraziju koji je sredinom 6. stoljeća preuredio katedralni sklop i baziliku ukrasio mozaicima. Jedna je od najvećih i prvih trobrodskih katedrala s tri apside.

Slika 5. Kompleks Eufrazijane

(Izvor: <http://www.smrikve.com>, 13. siječnja 2017.)

Kompleks Eufrazijeve bazilike čine sama bazilika, trolisna memorijalna kapela, tri pravokutne kapele, narteks, četverokutni atrij, osmerokutni baptisterij, te zgrada biskupije koja potječe iz 6. Stoljeća, a nalazi se sjeverno od atrija.

Na poziciji na kojoj se danas nalazi katedrala postojale su dvije ranokršćanske građevine.

U 4. stoljeću podignuta je javna crkva čiji se ostatci nalaze sjeverno od bazilike. Javnu crkvu činile su tri četverokutne dvorane u kojima su danas sačuvani podni mozaici. Smatra se da je sjeverni dio dvorane služio kao krstionica.

Za današnji izgled bazilike zaslužni su brojni restauracijski zahvati koji su izvršeni u razdoblju između dva rata. Podni mozaici iz 5. stoljeća dijelom su vidljivi kroz otvore u bazilici, a ostaci mozaika nalaze se i ispod sjevernog broda bazilike, ispod sakristije te ispod zaštitne konstrukcije, gdje se nalaze i ostaci zidova najranijih sakralnih objekata na tom području.

U središtu crkve je apsida koja je ukrašena mozaicima. "Ponad slavoluka nalaze se apostoli, po šest sa svake strane Isusa, koji sjedi na plavom tronu s otvorenom knjigom na kojoj piše "EGO SVM LVX VERA", "*Ja sam prava svjetlost*"." Kompleks Eufrazijeve bazilike predstavlja i svjetski značajan povijesni spomenik koji je 1997. UNESCO uvrstio u svjetsku kulturnu baštinu.

4.1.2. Bivša franjevačka crkva (Istarska sabornica)

Bivša franjevačka crkva izgrađena je u 13. stoljeća, a dovršena je tijekom prve polovice 14. stoljeća te se nalazi se na sjevernoj strani poluotoka. Izgrađena je kao dvoranska crkva sa stilskim obilježjima rane gotike s izduženim brodom i nešto užom pravokutnom apsidom na istočnoj strani. Samostan se nalazio sjeverno od crkve, no nakon što su redovnici napustili grad, na tom su mjestu izgrađene kuće. Zvonik koji je srušen zbog udara groma, ponovno je izgrađen u 18. stoljeću.

Crkva je u 19. stoljeću napuštena, te je prenamijenjena i proširena za svjetovnu uporabu. Donji dio prenamijenili su za vinske podrume, a gornji dio u dvoranu za sastanke Istarskog sabora. Tijekom Drugog svjetskog rata došlo je do oštećenja crkve. Napoleonovim ukazom o ukidanju redovništva crkva se zatvara 1806., a franjevci napuštaju Poreč. Sredinom 19. stoljeća obitelj Polesini otkupljuje franjevačku crkvu i horizontalno pregrađuje brod crkve. Donji je dio iskorišten za

vinski podrum, a u dvorani na katu održavale su se sjednice Istarskog pokrajinskog sabora od 1861. do 1897. U međuratnom razdoblju, od 1926. do 1943. u njoj je bio smješten porečki Gradski muzej za umjetnost i povijest (*Civico Museo d'Arte e Storia*). Franjevačka je crkva po suvremenoj restauraciji i adaptaciji revalorizirana kao spomenik kulture. U njoj se danas održavaju brojne kulturne manifestacije te svečane sjednice Skupštine Istarske županije.

4.2. Fortifikacijski objekti

Poreč je još od antike bio opasan čvrstim zidinama s devet kula koje su služile kao zaštita od napada. Sa sjeverne, morske strane, zidine su većinom očuvane, dok se na južnoj strani naziru tek u dijelovima nekih zgrada.

4.2.1. Peterokutna kula

Peterokutna kula fortifikacijski je spomenik koji je imao veliku ulogu u obrani grada od raznih opasnosti koje su prijetile. Oslanjala se na gradske zidine i štitila je glavni ulaz u grad na početku *Decumanusa*. Smatra se da kula datira iz 13. stoljeća, dok se u 15. stoljeću vrh kule restaurira, kada se utvrdila mogućnost turskih napada na mletačke posjede.

4.2.2. Okrugla kula na sjeveroistočnoj strani grada

Sjeveroistočna kula izgrađena je 1474. za vrijeme podestata Pietra da Mule. Kamena ploča s inicijalima podestata i godinom dovršetka gradnje uzidana je s južne strane u gornjem dijelu kule.

Tlocrt kule je pravilnog kružnog oblika, no u unutrašnjosti kule javlja se splet nepravilnih hodnika, prolaza, uspona i prostora puškarnica. Kulu je dala izgraditi Mletačka Republika u vrijeme posljednje obnove porečkih gradskih zidina zbog prijeteće osmanlijske opasnosti.

4.3. Stambena arhitektura

Povijesni događaji koji su se zbivali u gradu za sobom su ostavili stambene objekte koji danas imaju veliku važnost. Tu se ubrajaju Romanička kuća, "Kuća dva sveca", palača Sinčić sa Zavičajnim muzejom Poreštine te Villa Polesini.

4.3.1. Romanička kuća

Romanička kuća (slika 6) je dvokatnica izgrađena u 13. stoljeću, a smještena na samom kraju *Decumanusa*, u blizini trga Marafor. Kroz povijest se više puta obnavljala i dograđivala, a drveni balkon se dogradio u 18. stoljeću te se on ne može smatrati izvornim dijelom kuće. Godine 1926. restauracijskim zahvatom zadržane su promjene nastale tijekom ranijih pregradnji. Usprkos brojnim zahvatima tijekom vremena, kuća je zadržala osnovne karakteristike romaničke stambene arhitekture.

Slika 6. Romanička kuća

(Izvor: www.muzejporec.com, 12. ožujka 2017.)

Tlocrt kuće je jednostavan i pravilan, bez unutarnjih pregradnih zidova. Zidana je od jednostavnih grubo klesanih blokova. Prozor na glavnom pročelju tipična je romanička bifora. Do Drugog svjetskog rata građevina je bila u sklopu stambenog bloka koji je uništen bombardiranjem i nije kasnije obnovljen, a danas Romanička kuća stoji kao samostalan objekt.

4.3.2. "Kuća dva sveca"

Kuća je sagrađena u 14./15. stoljeću. Ime je dobila po dvama kamenim reljefima svetaca uz prozore na katu. Zbog položaja u blizini nekadašnjeg benediktinskog samostana sv. Kasijana, smatra se da je riječ o ostatku samostanskog kompleksa, no to se ne može sa sigurnošću potvrditi. Nakon restauracije 1936., u njoj je niz godina bio smješten lapidarij, u sklopu kojeg su izloženi kameni spomenici, urne, uljanice i keramika iz doba antike. Ovaj je postav ostao izložen i neko vrijeme nakon Drugog svjetskog rata, a kasnije su predmeti uklopljeni u stalni postav porečkog Muzeja u baroknoj palači Sinčić.

4.3.3. Palača Sinčić i Zavičajni muzej Poreštine

Palača Sinčić najveća je i najznačajnija palača sagrađena u 18. stoljeću u baroknom stilu. Izgraditi ju je dao Antonio Sincich koji je bio pripadnik jedne od najbogatijih i najutjecajnijih obitelji. Na svakoj se etaži nalazi središnji salon zvan *portego*, oko kojeg su još četiri manje prostorije. Takav se raspored prostorija, tipičan za barok u Istri, ponavlja od prizemlja, gdje središnji ulazni prostor odgovara svečanim salonima prvog i drugog kata. Raspored unutarnjeg prostora odražava se na fasadi. Središnji dio pročelja naglašen je balkonima na prvom i drugom katu, dok lijevi i desni dio fasade sa svojim jednostavno uokvirenim prozorima djeluju gotovo plošno. Kuća je ostala u vlasništvu obitelji Sincich do kraja Drugog svjetskog rata.

Zavičajni muzej Poreštine najstarija je muzejska institucija u Istri osnovana 1884. Primarna mu je zadaća prikupljanje, čuvanje, istraživanje civilizacijskih i kulturnih dobara Poreštine, njihova stručna i znanstvena obrada te prezentacija javnosti temeljem stručnih, znanstvenih i drugih obavijesnih sredstava. Uglavnom je riječ je o graditeljskoj baštini koja datira od antike do novog vijeka, a većina je upisana u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske kao zaštićeno ili preventivno zaštićeno kulturno dobro. Današnji se muzej od 1952. nalazi u baroknoj palači Sinčić. Muzejski fundus danas broji preko 20.000 različitih predmeta koji datiraju od prapovijesti do današnjih dana. Sadržaj muzeja raspoređen je u pet odjela, a to su: arheološki, etnografski, kulturno-povijesni, galerijski i povijesni odjel.

4.3.4. Villa Polesini

Villa Polesini neoklasična je zgrada koja datira iz 19. stoljeća, a obnovljena je 2010. Nalazi se u povijesnoj jezgri grada s pogledom na more. U vlasništvu je turističke kompanije Valamar Riviera koja pruža mogućnost da se u njoj organiziraju razne svečanosti, kao što su vjenčanja, gala večere, razni prijemi, sastanci i slično.

5. Kulturna događanja

Tijekom turističke sezone osmišljeni su razni događaji kako bi privukli lokalno stanovništvo, ali i turiste. Većina događaja je kulturnog karaktera, a neki od njih su Giostra, Porečki annale, koncerti u Eufrazijani, Naš kanat je lip i Veštri na šterni.

5.1. Giostra

Giostra je Porečki povijesni festival koji je pokrenut 2007. s ciljem stvaranja turističkog proizvoda koji se temelji na sadržajima kulturnog karaktera. Zamišljen je i pokrenut kao projekt zaštite nematerijalne kulturne baštine i upotpunjavanja kulturno-turističke ponude u gradu Poreču. Poznat je podatak da je u Poreču 8. svibnja 1672. na dan sv. Mihovila organizirana svečanost zvana *Fiera franca triduana* na kojoj se održavalo natjecanje u samostrelu te plesovi i razne pučke igre. Glavni događaj bila je viteška igra Giostra (slika 7), a prvi dokument koji ju detaljno opisuje potječe iz 1745.

Slika 7. Viteški turnir Giostra

(Izvor: www.muzejporec.com, 12. ožujka 2017.)

Za vrijeme održavanja Giostre gradom vlada atmosfera 18. stoljeća, uprizoruje se demografski, socijalni, gospodarski i društveno-politički život stanovništva u ono doba. Jedan od glavnih zadataka jest i integriranje s lokalnom zajednicom, a kako bi se prenijele vrijedne spoznaje o povijesti, kulturnoj baštini i običajima Poreča, Poreštine i Porečana.

5.2. Porečki annale

Porečki annale najstarija je likovna manifestacija koja se održava jednom godišnje od davne 1961. Izložba je tematskog karaktera, a temu i autore svake godine odabire drugi povjesničar umjetnosti, kako bi se održala svježina u izabranom konceptijskom pristupu.

5.3. Koncerti u Eufrazijani

Glazbena manifestacija "Koncerti u Eufrazijani" utemeljena je 1962. te se od tada održava u srpnju i kolovozu. Na manifestaciji sudjeluju eminentni hrvatski i svjetski glazbenici izvodeći sakralnu i svjetovnu glazbu svih vremenskih razdoblja.

5.4. Naš kanat je lip

Manifestacija "Naš kanat je lip" je susret pjevačkih zborova. Osnovno obilježje ovih susreta jest da se izvode skladbe skladane na istarskoj ljestvici i istarsko-čakavskom izričaju.

5.5. Verši na šterni

"Verši na šterni" je manifestacija koja datira iz 1994., a na kojoj se održava susret čakavskih pjesnika. Program se temelji na pjesničkom stvaralaštvu, a posebna pažnja se daje čakavskoj dijalektalnoj poeziji.

6. Otok Sveti Nikola

Prirodni lukobran i svjetionik, otok Sveti Nikola, bio je nastanjen još u prapovijesti. Prvi poznati podaci govore o tome da su ga u 9. stoljeću naselili grčki svećenici koji su na tom mjestu izgradili crkvi sv. Anastazija. Grčki su svećenici napustili otok u 12. stoljeću, te ga je 1114. porečki biskup Bartoldo prepustio benediktincima venecijanskog samostana sv. Nikole od Lida. Svećenici su 1481. dali ime otoku Sv. Nikola prema njihovom izvornom samostanu. Otokom su prolazili mnogi mornari, trgovci i kapetani, na njega se dolazilo iz svih krajeva Istre i Venecije kako bi se blagoslovili novi brodovi. Svećenici su zarađivali novac na način da bi svatko tko je platio misu dobivao tzv. "čudotvornu medalju" koja bi moreplovcima donosila sreću i štitila ih od vremenskih neprilika. God. 1798., nakon pada Venecije, otok je prodan porečkoj plemićkoj obitelji Polesini. Crkva je tada zatvorena, a s vremenom je i oronula. Benedetto Polesini je na tom mjestu 1887. dao sagraditi ljetnikovac, po uzoru na toskanski kaštel, koji je posvetio supruzi Isabelli. Na južnoj strani otoka nalazi se litica te se smatra da je na tom mjestu postojao kamenolom. Postoji legenda koja govori da je iz tog kamenoloma izvađen najveći komad kamena koji je ikad prešao Jadran te da je iz tog kamena izrađena jednodijelna kupola Teodorikova mauzoleja u Ravenni. Na otoku se nalazi i prethodno spomenuti svjetionik, izgrađen 1403., koji je visok 15 metara. U ono vrijeme bio je najviši svjetionik na istočnoj obali Jadrana. Nalazi se na zapadnoj strani otoka, što omogućuje njegovu vidljivost s velike udaljenosti. Danju se služio kao orijentir, a noću su fratri na vrhu palili vatru koja bi moreplovcima služila kao putokaz. U 17. stoljeću svjetionik je moderniziran – vatru zamjenjuje fenjer. Za vrijeme Austro-Ugarske izgubio je na značaju te je vremenom zarastao u bršljan. Dvorac (ljetnikovac) je 80-ih godina 20. st. pretvoren u turističke apartmane. Turistička kompanija Valamar Riviera je 2015. obnovila smještajne kapacitete na otoku pod imenom Valamar Isabella Island Resort. Kapaciteti su primarno odredište za parove i obitelji.

7. Poreč kao turističko središte

Nakon krize došlo je do potrebe za revitalizacijom i obnovom grada. Obnova porušenoga grada i ponovno podizanje na noge započelo je za vrijeme Jugoslavije

pedesetih i šezdesetih godina prošlog stoljeća. Tada dolazi do prekretnice u razvoju turizma. Usporedno s turizmom razvija se i ugostiteljstvo. Razvitkom turizma razvijaju se i druge gospodarske grane. S jedne strane pridonio je razvoju novog tržišta za tradicionalne istarske proizvode, dok je ostalu gospodarska aktivnost zamijenio turizam.

Prekretnica u razvijanju turizma dogodila se osnivanjem dvaju porečkih hotelskih poduzeća. God. 1953. osnovana je *Riviera*, a tri godine kasnije i *Plava laguna*. Osnivanje tih poduzeća pretvorilo je Poreč u pravo turističko središte. Poduzeća su se ubrzano razvijala, a najveći pomak u ulaganju dogodio se krajem 60-tih i početkom 70-tih godina prošlog stoljeća. Tada su se izgradila turistička naselja, hotelski kompleksi, kampovi i ostali pojedinačni objekti u gradu i bližoj gradskoj okolici.

Zlatno doba potrajalo je do osamdesetih godina. Kao posljedica Domovinskog rata razvoj turizma obilježila je depresija u razdoblju 1990.-1995. Međutim, najnovije razdoblje bilježi pojačanu uporabu turističkog potencijala i oplemenjivanje turističke ponude.

ZAKLJUČAK

Stanovništvo Poreča je u prošlosti živjelo od poljodjelstva i zemljoradnje, a naknadno se počelo razvijati ribarstvo. U novijoj povijesti počinju se nazirati prvi oblici turizma, a zatim se 1910. otvara Hotel Riviera, koji je imao značajnu ulogu za razvitak turizma na području grada. God. 1953. osnovana je turistička kompanija *Riviera*, a 1956. *Plava laguna*. Te su kompanije pretvorile Poreč u turističko središte. Danas su turizam i ugostiteljstvo primarni oblici prihoda. Bogata kulturno-povijesna ponuda omogućuje turistima doživljaj različitih povijesnih razdoblja koja se očituju kroz raspored ulica u starom gradu, stambenoj arhitekturi, fortifikacijskim objektima te sakralnoj arhitekturi. Međutim, zbog kratkog trajanja turističke sezone, trebalo bi osmisliti programe i sadržaje za različite skupine turista kako bi se privuklo posjetitelje u predsezoni i posezoni, a u budućnosti nastojati razviti cjelogodišnju turističku ponudu. Dobar primjer je ciklo-turizam koji se polako već počinje razvijati.

Sažetak

Poreč je gradić smješten na zapadnoj obali poluotoka Istre. Smatra se da mu je povijest duga oko 2000 godina, o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi. Otok Sveti Nikola štiti ga od mora. Stanovnici Istre zvali su se Histri. Tijekom povijesti na području Poreča izmjenjuju se mnogi narodi i vladavine. Prvotno je grad bio dio Rimske kolonije *Colonia Iulia Parentium*. Postupna romanizacija Istre započinje 129. godine pr. Kr. kada konzul Sempronije Tuditan pokorava Histre. U 1. stoljeću Poreč se po prvi put spominje kao *oppidum civium Romanorum*, odnosno rimski grad. Kroz cijelo razdoblje antike grad je bio morska luka, ali se stanovništvo nikad nije prvenstveno bavilo morem. Uglavnom se živjelo od lokalnog prometa. Krajem 3. stoljeća dolazi do krize u kojoj Rimsko Carstvo postupno propada. Nakon Rimljana, 539. godine na vlast dolazi Bizant. Za vrijeme njegove vladavine sagrađena je Eufrazijeva bazilika. Zatim na vlast dolaze Franci, Venecija, Austrija i Italija.

Značajnu ulogu u zaštiti grada imale su gradske zidine s fortifikacijskim objektima, okrugla kula na istočnoj strani grada i peterokutna kula. Od sakralnih spomenika ističe se Eufrazijeva bazilika izgrađena u 6. stoljeću koja je danas svjetski značajan povijesni spomenik, a 1997. UNESCO je uvrštava u svjetsku kulturnu baštinu.

Danas je Poreč prepoznat kao suvremeno turističko odredište s bogatom kulturnom i povijesnom baštinom, koja iz godine u godinu privlači sve više turista te obara rekorde u broju noćenja.

Summary

Porec is a town situated on the west coast of the Istrian peninsula. It's considered that its history dates 2000 years ago, according to numerous archaeological findings. It's protected from the sea by the small island of Sveti Nikola (Saint Nicholas). The inhabitants of Istria were called Histri. Through the history Poreč have been governed by many different states. Romanization of Istria began in 129 BC. when the consul Sempronius Tuditan concurred Istria and Istrians. In the 1st century Poreč was first mentioned as *oppidum civium Romanarumn* or Roman city. During the period of Roman times the city was a seaport, but the inhabitants have never been primarily engaged in the sea. The inhabitants mainly lived on local traffic. At the end of the 3rd century a crisis began and the Roman Empire, in time to come, gradually collapsed. During its reign the Euphrasian Basilica was built. After them, the government was in hands of Franks, Venice, Austria and Italy.

An important role in protecting the city had the city walls with fortifications, the round tower on the east side of the city and the pentagonal tower. The Euphrasius Basilica stands out as a religious monument built in the 6th century, and now is known as the world's significant historical monument which UNESCO classified as the world's cultural heritage in 1997.

Today, Porec is recognized as a modern tourist destination with a rich cultural and historical heritage which attracts more and more tourists

Sažetak pregledao: Vojko Mikluš, prof. engleskog jezika

Literatura

Bertoša, M., 1975., et. al., *Poreč, Žminj, Čakavski sabor*

Bota, J., 2007., *Čarobna Istra*, Kastav, Kastav: Extrade

Milohanić, T., 2010., *Eufrazijeva bazilika: turistička monografija*, Zagreb, Turistička naklada

Orlić, D., 2006., *Poreč: Povijest, kultura, umjetnost, prirodne ljepote, turizam (turistička monografija)*, Zagreb, Turistička naklada

Orlić, D., et al., 1985., *Poreč*, Poreč, Turistički savez općine Poreč

Prelog, M., 2007., *Poreč, grad i spomenici*, Zagreb, Institut za povijest umjetnosti

Internetski izvori

<http://www.vrsar.hr/opci-podaci/vrsar-danas/>, 13. I. 2017.

<http://revitas.org/hr/turisticki-itinerari/urbana-povijesna-edista/porec,28/porec,73.html>, 13. I. 2017

<http://www.smrikve.com/istria/books/smrikve/places/west-istria/porec/>, 13. I. 2017.

<http://www.vecernji.hr/putovanja/visnjan-gradic-gdje-zajedno-jedu-astronomi-i-nogometasi-1037383>, 12. I. 2017.

<http://www.istra.net/hr/atrakcije/jama-baredine>, 12. I. 2017.

<http://historica.com/hr/g/sponsored/jamabaredine/>, 12. I. 2017.

<http://muzejporec.hr/hr/o-muzeju/zgrade-prostori/romanicka-kuca/>, 12. I. 2017.

<http://muzejporec.hr/hr/giostra/> 12. I. 2017.